

Program

- Vad säger lagen?
- Vad innebär egenkontroll?
- Varför är det viktigt att ha kontroll på sin egen verksamhet?
- Vad krävs det av mig som företagare och vad har jag för ansvar?
- Genomgång av egenkontrollprojektets upplägg
- Utdelning av material – egenkontrollpärm
- Närvarolista skickas runt
- Anmälan till workshopen
- Fika ca. 14.50
- Ställ frågor
- Presentation laget runt – namn, företag

Vad är egenkontroll?

Egenkontrollen är ett **verktyg** för att

- kontrollera
- följa upp

sin verksamhet och dess påverkan på människors hälsa och miljön

Syftet med egenkontrollen är att

- förebygga
- åtgärda

negativ påverkan på människors hälsa och miljön

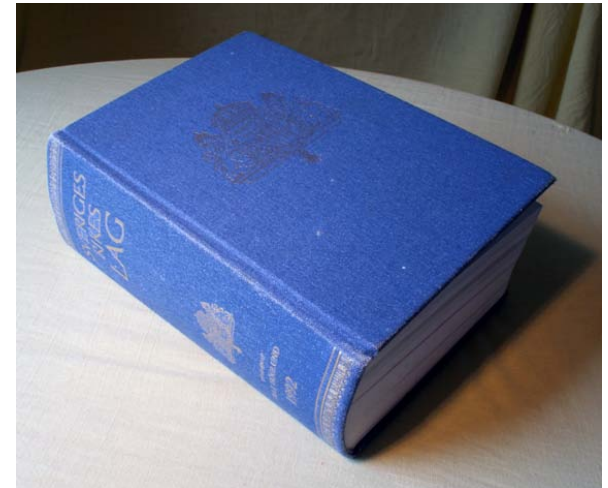

Egenkontroll är ett sätt att tänka och ska ingå som en del i det dagliga arbetet!

Är det ett lagkrav?

Ja, det är ett lagkrav

- Miljöbalken
- Förordning om verksamhetsutövares egenkontroll

Vem måste ha egenkontroll?

- Alla företag måste ha egenkontroll
- Vilka företag måste ha en **dokumenterad** egenkontroll?
  - Anmälningsspliktiga verksamheter
  - Tillståndspliktiga verksamheter

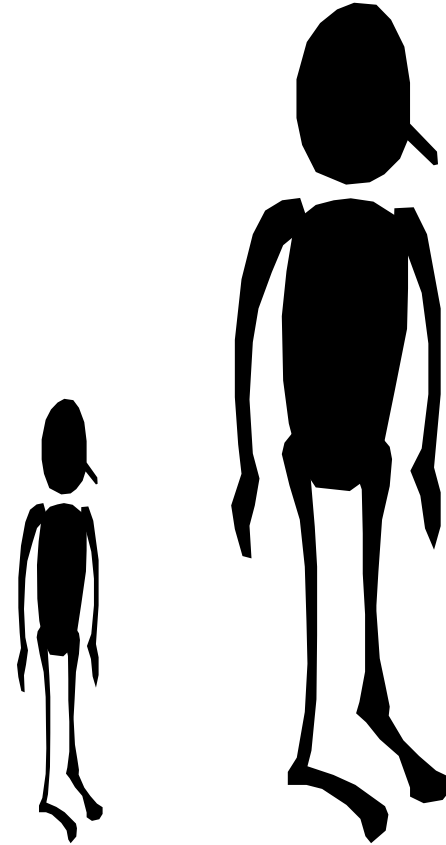
Fyra viktiga punkter i egenkontrollförordningen:

1. Ansvarsfördelningen (4 §)
2. Rutiner (5 §)
3. Bedömning av risker i verksamheten samt anmälan av driftstörning till tillsynsmyndigheten (6 §)
4. Kemikalieförteckning (7 §)

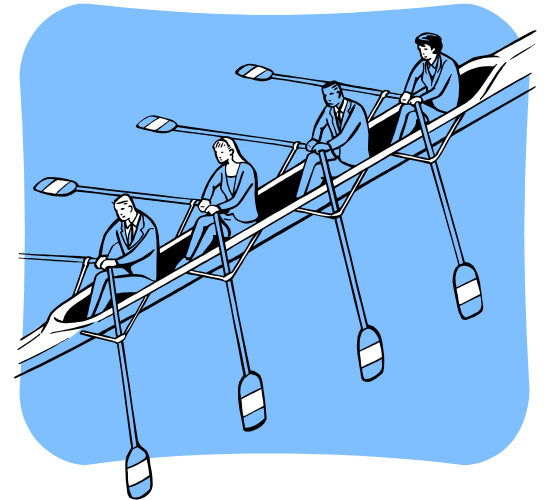
Hitta rätt nivå för egenkontrollen

- Anpassas efter verksamheten
- Pågående arbete
- Ingenting man blir "klar med"

Egenkontrollprojektet

- Framtaget av "Miljösamverkan f"
- Miljöförvaltningarna och länsstyrelsen i Jönköpings län
- Likvärdig tillsyn i hela länet
- Gemensamt informationsmaterial

Som extra stöd och service innan tillsyn

- Detta informationsmöte
- Workshop
- Egenkontrollpärm

Egenkontrollprojekt

- Projektet startades 2007
- År 2007, ca 25 företag
- År 2010, ca 30 företag

De företag som hade gått på informationsmötet och workshopen 2007 hade lättast för att få en fungerande egenkontroll

Habo och Mullsjö kommuner

Tidplan

När?	Vad händer?
Idag, 21 oktober	Informationsmöte
4 november	Workshop
Efter 4 november	Miljöförvaltningen skickar ut brev där tid för tillsynsbesök bokas
November, december 2010 och början av 2011	Tillsynsbesök
Efter tillsynsbesök	Uppföljning vid behov

Tillsynsbesöket

Vid tillsynsbesöket

- Egenkontrollen ska vara komplett

Hur vet man när egenkontrollen är komplett?

- I egenkontrollpärmen finns en checklista
- Checklistan ska vara ifylld till tillsynsbesöket
- När alla rutor med **JA** i checklistan kan kryssas i - då är företaget på god väg att ha en komplett egenkontroll
- Vid tillsynsbesöket diskuteras om egenkontrollen behöver kompletteras

OBS! Om ni inte har en komplett egenkontroll till bokat besök, ring till miljöförvaltningen och boka om tiden!

Vad händer om egenkontrollen blir underkänd?

- Företaget **föreläggs** att åtgärda bristerna
  - 1-2 månader att åtgärda bristerna
  - Nytt tillsynsbesök
- Om ett företag struntar i att åtgärda bristerna
  - miljönämnden kan förelägga företaget med vite, om det behövs för att bristerna ska åtgärdas

Egenkontrollförordningen består bl.a. av

1. Ansvarsfördelningen (4§)
2. Rutiner (5§)
3. Bedömning av risker i verksamheten samt anmälan av driftstörning till tillsynsmyndigheten (6§)
4. Kemikalieförteckning (7§)

Habo och Mullsjö kommuner

1. Klargör ansvarsfördelningen

Vem som ansvarar för vad

- Fastställd av vd/chef
- Ansvaret fördelas bland personalen
- Ha kunskap om lagar och regler
- Ha tid, ha möjlighet att göra det som krävs
- Dokumenterat
- En-persons företag
– ”att göra lista”

Befattning	Namn	Ansvarar för
Vd/Chef	Bengt Johansson	<ol style="list-style-type: none"> 1. att fastställa och dokumentera ansvarsfördelningen för de frågor som rör verksamheten enligt miljölagstiftningen 2. att personal får den utbildning som behövs 3. att meddelade försiktighetsmått från miljönämnden liksom lagar och andra krav följs 4. att kontinuerligt undersöka om det går att minska verksamhetens negativa miljöpåverkan genom teknik eller processförändringar 5. att vara ersättare för miljöansvarig att rapportera driftstörningar till berörda myndigheter bl.a. tillsynsmyndigheten
Miljöansvarig	Mikael Pettersson	<ol style="list-style-type: none"> 1. inköp av kemikalier 2. hantering och förbrukning av kemikalier 3. uppdatera kemikalieförteckningen 4. att cisternen besiktigas 5. att hålla rutiner uppdaterade och se till att de efterlevs 6. att rapportera driftstörningar till berörda myndigheter bl.a. tillsynsmyndigheten
Mekaniker/Vaktmästare	Anna Svensson	<ol style="list-style-type: none"> 1. att journalföra avfall och farligt avfall 2. hantering av avfall 3. hantering av farligt avfall 4. att kontrollera oljeavskiljaren 1 gång i halvåret.
Förman	Anders Carlsson	<ol style="list-style-type: none"> 1. att vara ersättare för miljöansvarig att rapportera driftstörningar till berörda myndigheter bl.a. tillsynsmyndigheten

Datum

Underskrift av Vd/Chef

Namnförtydligande

1. Klargör ansvarsfördelningen

- **Om fastställd dokumenterad ansvarsfördelning saknas:**
  - Miljsanktionsavgift 25 000 kr
(B-verksamheter)

Egenkontrollförordningen består bl.a. av

1. Ansvarsfördelningen (4§)
2. Rutiner (5§)
3. Bedömning av risker i verksamheten samt anmälan av driftstörning till tillsynsmyndigheten (6§)
4. Kemikalieförteckning (7§)

2. Upprätta rutiner

Vad är en rutin?

- En rutin är en beskrivning av vad som kontinuerligt ska göras
- Man kan säga att det är företagets ordningsregler

Habo och Mullsjö kommuner

2. Upprätta rutiner

Vad bör en rutin innehålla

- Rubrik
  - vad handlar det om
  - vad är den till för
- Syfte
  - varför har man rutinen
  - vad vill man uppnå
  - mål
- Ansvar
  - Vem
- Hur
  - vad ska man göra
  - på vilket sätt
- När
  - hur ofta rutinen ska utföras
  - datum/tid
  - intervall ex. var 6:e mån, 1 ggr/år

RUTIN FÖR SLAM- OCH OLJEAVSKILJARE	
Syfte:	Säkerställa en miljöriktig hantering av slam- och oljeavskiljaren. Kontrollera om slam- och oljeavskiljaren behöver tömmas (tidigare än beräknat).
Ansvar:	(mekaniker/vaktmästare)
Hur:	Undersökning: Kontroll av nivåer genom ... Tömning: Vid tömning anlitas företag X. En kopia på deras tillstånd för transport av farligt avfall finns i miljöpärm. Vid tömning undersöks att larm fungerar. Mätningen journalförs.
När:	Undersökning: 1 gång var 6 månad Tömning: minst 1 gång per år

2. Upprätta rutiner

Det ska finnas:

- Rutiner för att fortlöpande kontrollera att risker för människors hälsa eller miljön förebyggs

Rutiner ger:

- Möjlighet att i god tid sätta in åtgärder mot brister i eller risker med verksamheten
- Dokumenterat

Journalblad

- En verifiering att rutinen följts

Skrivna rutiner underlättar arbetet och risken att något blir fel eller missas blir mindre!

2. Upprätta rutiner

- En rutin ska vara skriven så att vem som helst kan förstå vad som ska göras
- Utgå ex. från riskbedömningen för att upprätta rutiner
- Varför?

2. Upprätta rutiner

Varför- rutin?

Johan arbetar på en mindre verkstadsindustri. Han ser en oljefläck på golvet, torkar upp den och frågar sig:

- *"Varför är det olja på golvet?"*

Han upptäcker en maskin som läcker:

- *"Varför läcker maskinen?"*

Han tittar efter och ser att en packning måste bytas ut. Han byter ut den och frågar sig:

- *"Varför har inte packningen bytts ut?"*

Det visar sig att det inte finns någon ansvarig för underhållet av maskinen.

- *"Varför finns det ingen som underhåller maskinen?"*

Det visar sig att företaget saknar rutiner för underhåll av maskinen.

- *"Varför finns det ingen rutin för underhållet?"*

En rutin för service och underhåll skapas och Johan blir ansvarig. Han blir även ansvarig för att kontrollera att rutinen följs.

2. Upprätta rutiner

Exempel på områden där rutiner bör upprättas:

- Skötsel, underhåll och reparation
- Instrument och reningsutrustningars funktion (ex. kalibrering)
- Hantering av avfall/farligt avfall
- Kemikalier
  - Hantering av kemikalier
  - Inköp av kemikalier
  - Uppdatering av kemikalieförteckning
- Avvikelser och brister
  - Uppmärksamma avvikelser och brister
  - Åtgärda identifierade avvikelser och brister

- Transporter
- Driftstörning – anmäla

2. Upprätta rutiner

- **Om dokumenterade rutiner för fortlöpande kontroll saknas:**
  - Miljsanktionsavgift 10 000 kr
(B-verksamheter)

Egenkontrollförordningen består bl.a. av

1. Ansvarsfördelningen (4§)
2. Rutiner (5§)
3. Bedömning av risker i verksamheten samt anmälan av driftstörning till tillsynsmyndigheten (6§)
4. Kemikalieförteckning (7§)

3. Bedömning av risker

Vad är en riskbedömning?

- Ett sätt att:
  - identifiera,
  - bedöma och
  - värdera sina risker
  - samt formulerar åtgärder mm. för att förebygga olägenheter för människors hälsa eller miljön
- Genomförande av en riskbedömning är grunden för det förebyggande arbetet
- Fungerar som ett hjälpmedel för att få fram var det krävs mer ingående analyser

3. Bedömning av risker

Hur gör man en riskbedömning?

- Kunskap om riskerna
- Börja med att kartlägga verksamheten
  - Vad i din verksamhet kan påverka människors hälsa eller miljön (riskidentifiering)?
  - Vilka miljökrav gäller för din verksamhet (lagstiftning, beslut)?
- Bedöm riskerna (sannolikhet och konsekvens)
- Värdera riskerna (riskvärde)
- Bestäm därefter vilka åtgärder, undersökningar och rutiner som behövs för att minska riskerna
- Tidplan och ansvarig
- Vidta åtgärder för att minska riskerna
- Följ upp

3. Bedömning av risker

Hur gör man en riskbedömning forts.?

- Gå igenom riskbedömningen minst en gång per år eller oftare om så behövs

Varför?

- Ändrad lagstiftning
- Förändrad kunskap om ex. kemikalier
- Yttre omständigheter ex. byggt bostadsområde i närheten av verksamheten
- Mer kunskap själv (kompetensutveckling, gått kurs)
- Ser saker på ett annorlunda/nytt sätt (ex. ny personal med annan erfarenhet)

Förbättringsmöjligheter!

- Dokumenterat

3. Bedömning av risker

Exempel på områden där det kan finnas risker

- Kemikalier – ex. läckage från oljefat
- Avfall
- Farligt avfall
- Energi
- Transporter
- Driftstörning
- Oljeavskiljare
- Slamavskiljare
- Cisterner
- Köldmedium
- Utsläpp till luft
- Utsläpp till mark
- Utsläpp till vatten
- Buller

Habo och Mullsjö kommuner

3. Bedömning av risker

Riskbedömning - finns i egenkontrollpärmen

Normal drift och särskilda händelser										
Område	Händelse	Orsak	Verkan	Sannolikhet (1-5) 1 mycket osannolikt (1 gång/100 år) 2 osannolikt (1 gång/10 år) 3 sannolikt (1 gång/år) 4 mer sannolikt (1 gång/ månad) 5 mycket sannolikt (1 gång/ vecka)	Konsekvens (1-5) 1 små 2 lindriga 3 stora 4 mycket stora 5 katastrofala	Riskvärde (S*K)	Åtgärd	Tidplan	Ansvarig	Genomförd (datum)
Kemikalier	Läckage från oljeat	Truck kör in i oljefat inomhus som gör att oljefatet välter	Oljespill på golv och läckage till golvbrunn	3	3	9	Kemikalier förvaras inomhus och invallat påkörningskydd	2005	Mikael Pettersson	2005-02-03
	Förbrukning av avfettningsmedel	Tvätt av fordon	Förorenat avloppsvatten	5	3	15	Analys av utgående avloppsvatten Vid behov förbättrad reningsutrustning	2010	Bengt Johansson	
Avfall	Läckage av oljeförorenat vatten	Förvaring av olje-förorenat spån i öppen container utomhus	Förorening av mark och dagvatten	5	2	10	Sluten förvaring	2007	Anna Svensson	2007-05-25

3. Bedömning av risker

Riskbedömning enligt modell från miljöförvaltningen

- Område
- Händelse
- Orsak
- Verkan
- Sannolikhet
- Konsekvens
- Riskvärde
- Åtgärd
- Tidplan
- Ansvarig
- Genomförd (datum)

Läs "Riskbedömning för att förebygga olägenhet för människors hälsa eller miljö" som finns i egenkontrollpärmen

Normal drift och särskilda händelser										
Område	Händelse	Orsak	Verkan	Sannolikhet (1-5) 1 mycket osannolikt (1 gång/100 år) 2 osannolikt (1 gång/10 år) 3 sannolikt (1 gång/år) 4 mer sannolikt (1 gång/månad) 5 mycket sannolikt (1 gång/vecka)	Konsekvens (1-5) 1 små 2 lindriga 3 stora 4 mycket stora 5 katastrofala	Riskvärde (S*K)	Åtgärd	Tidplan	Ansvarig	Genomförd (datum)
Kemikalier	Läckage från oljeat	Truck kör in i oljefat inomhus som gör att oljefatet välter	Oljespill på golv och läckage till golvbrunn	3	3	9	Kemikalier förvaras inomhus och invallat påkörningsskydd	2005	Mikael Pettersson	2005-02-03
	Förbrukning av avfettningsmedel	Tvätt av fordon	Förorenat avloppsvatten	5	3	15	Analys av utgående avloppsvatten Vid behov förbättrad reningstrustning	2010	Bengt Johansson	
Avfall	Läckage av oljeförorenat vatten	Förvaring av olje-förorenat spån i öppen container utomhus	Förorening av mark och dagvatten	5	2	10	Sluten förvaring	2007	Anna Svensson	2007-05-25

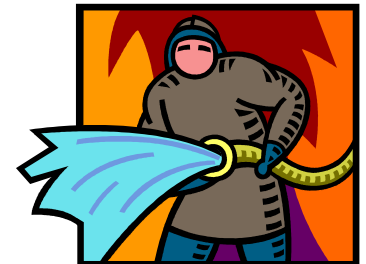
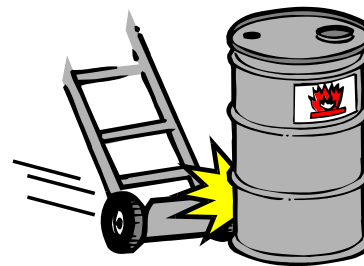
3. Bedömning av risker

Tänk på att det finns två typer av risker:

1. Risker när verksamheten bedrivs på normalt sätt
2. Risker i samband med särskilda händelser t ex kemikalieutsläpp, olyckor, brand

Vilka typer av risker som finns beror förstås på vilken typ av verksamhet det är.

Otydlig ansvarsfördelning och dålig organisation kan i sig utgöra en risk, ex. om en arbetsuppgift ”faller mellan stolarna”.

3. Anmälan av driftstörning till tillsynsmyndigheten

Vid driftsstörning/olycka

- Kontakta miljönämnden (tillsynsmyndigheten)
  - olägenhet för människors hälsa eller miljö
  - överträdelse av villkor eller försiktighetsmått
- Skicka in driftstörningsrapport (blankett)
- Se över riskbedömningen
- Undersöka vilka eventuella förändringar som behöver genomföras

3. Anmälan av driftstörning till tillsynsmyndigheten

Exempel på driftstörning

- Överskridande av gränsvärde
- Utsläpp
- Onormalt buller
- Överskridande av riktvärden som inte behöver leda till miljöpåverkan
- Större störning i processen
- Brand, rökutveckling
- Kontrollerat, planerat överutsläpp
- För omgivningen synliga, onormala utsläpp såsom...

Egenkontrollförordningen består bl.a. av

1. Ansvarsfördelningen (4§)
2. Rutiner (5§)
3. Bedömning av risker i verksamheten samt anmälan av driftstörning till tillsynsmyndigheten (6§)
4. Kemikalieförteckning (7§)

4. Kemikalieförteckning

Kemikalieförteckning ska finnas över kemiska produkter:

- som kan innebära risker från hälso- eller miljösynpunkt
- som hanteras i verksamheten
- Ex. avfettningsmedel, bensin, rengöringsmedel, smörjoljor och färger
- Ex på undantag: kontorslim, tip-ex och handdiskmedel

4. Kemikalieförteckning

Varför måste man ha en kemikalieförteckning?

- **Lagkrav** enligt förordningen om verksamhetsutövarens egenkontroll
- För att kunna göra en **riskbedömning** av sin kemikalieanvändning
- De allmänna **hänsynsreglerna** i miljöbalken
  - Produktvalsprincipen
  - Försiktighetsprincipen
  - Kunskapskravet

Miljömål - Giftfri Miljö

Inom en generation ska exponeringen av särskilt farliga ämnen vara nära noll och exponeringen för övriga kemikalier inte skadlig för människor

Habo och Mullsjö kommuner

4. Kemikalieförteckning

Kemikalieföreteckning - finns i egenkontrollpärmen

KEMIKALIEFÖRTECKNING PÅ ÄMNESNIVÅ														Exempel				
Företag:				Adress:				Ansvarig:				Datum:						
Uppgifter från produktens säkerhetsdatablad																		
Kemisk produkt				Produkten innehåller följande kemiska ämnen				Ska ämnet uppmärksammas?				Vart tar ämnet vägen? sätt "x/-";		Strategi				
Namn	Användning	Arsförbrukning (kg)	Farokoder	Riskfraser	Ämnesnamn	Ämnets cas-nummer	Ämnets riskfraser	Ämnets andel (%) i produkten	Förbrukning (kg) av ämnet/år	Begränsningsdatabasen (x / -)	PRIO-verktyget (U = utfasningsämne, R = riskminskningsämne, - = saknas)	Prioriterat ämne enligt vattendirektivet (x / -)	VOC-direktiv	Vatten (x / -)	Luft (x / -)	Produkt (x / -)	Avfall (x / -)	Finns strategi för riskhantering av produkten, ska den ersättas?
Sanoprot 98	Konserv medel.	300	T, N	R23/24/25, R34, R43, R50/53	5-chloro-2-methyl- 2,3- dihydroisothiazol- 3-one	55965-84-9	R23/24/25 R34; R43, R50/53	0,8 - 2,4 %	2-7	-	R(R28)	-	-	-	x	-	X	Strategidok. nr 3
Clariant										-	-	-	-	-	-	-	-	
Xtra	rengöring	100	N, T	R 50/53, R45	padopol smurilax onkotol	111-11-1 222-22-2 333-33-3	R50/53 R50/53 R45	45% 22% 1%	45 22 1	- - X	R(R28) - U(R46)	- - -	- - -	x x x	- - -	- - -	- - -	Strategi ska utarbetas

4. Kemikalieförteckning

Kemikalieförteckningen är uppdelad i 5 delar:

- A. Kemisk produkt
- B. Produkten innehåller följande kemiska ämnen
- C. Ska ämnet uppmärksammas?
- D. Vart tar ämnet vägen?
- E. Strategi

4. Kemikalieförteckning

Börja med att:

- **Inventera** lagret
- **Sortera** ut sånt som inte används
- Skaffa aktuella **säkerhetsdatablad** för alla kemikalier
  - Säkerhetsdatablad är ett dokument med 16 punkter med information om den kemiska produkten
  - Leverantören är skyldig att lämna ut säkerhetsdatablad vid köp av kemikalier eller vid förfrågan

Läs "Vägledning för ifyllande av kemikalieförteckning" som finns i egenkontrollpärmen

4. Kemikalieförteckning

- Om förteckning över kemiska produkter och biotekniska organismer saknas:
  - Miljsanktionsavgift 25 000 kr (B-verksamheter)

Egenkontrollförordningen består bl.a. av

1. Ansvarsfördelningen (4§)
2. Rutiner (5§)
3. Bedömning av risker i verksamheten samt anmälan av driftstörning till tillsynsmyndigheten (6§)
4. Kemikalieförteckning (7§)

Kontaktuppgifter

Malin Persson

036 - 442 82 67

malin.persson@habokommun.se

Sofia Magnusson

036 - 442 82 77

sofia.magnusson@habokommun.se

Frågor?

Glöm inte pärmen!